

Maija-Liisa Kalliomäki
paatoimittaja@say.fi

Riitta Jouppila SAY:n kunniajäsen 2022

► Teksti perustuu Professori Riitta Jouppilan omaan kertomukseen ja aikalaisilta saatuihin lisäyksiin.

”Anestesia-erikoiseksi en alun perin ollut aikonut, olihan tämä erikoisala siihen aikaan vielä uusi. Olin lapsilla vastasyntyneiden osaston apulaislääkärinä. Tarkoitukseni oli erikoistua pediatriaan. Sieltä menin anestesiaosastolle opettelemaan intubaatiota. Ihastuin anestesiologiaan ja aloitin erikoistumiseni anestesia-erikoiseksi.

Anestesiaerikoislääkäriksi valmistuani vuonna 1972 ja saatuani viran OYKS:sta sijoituin naistentautien

Saatoimme suositella puudutusta ja torjua vastustajien epäluuloja.

ja synnytysklinikan vastaavaksi anestesiologiksi. Obstetrinen anestesia oli tuolloin vielä olematonta. Oulussa se oli otettu klinikamme päätutkimusaiheeksi. Minä valikoiduin tähän tutkimusalueeseen innolla.

Käytimme kivun poistoon vyöhyke-epiduraalipuudutusta. Se poistaa avautumisvaiheen kivun, mutta ei vie ponnistustarvetta eikä lisää imukuppiulosautoja. Tarkoituksena oli erilaisten metabolisten ja hormonaalisten parametrien valossa osoittaa, että puudutus on paitsi tehokas äidille myös turvallinen sikiölle. Osoit-tautuikin, että kivun poisto paransi sikiön ja vastasyntyneen vointia. Väi-

töskirjani tästä aihepiiristä valmistui vuonna 1977. Myöhemmin osoitimme Doppler-ultraäänimenetelmällä sikiön verenkierron paranevan puudutuksen vaikutuksesta erityisesti toksemiaipotilailla. Nämä havainnot olivat tärkeitä epiduraalipuudutuksen käyttöönoton lisäämisen kannalta. Saatoimme suositella puudutusta sitä haluaville ja torjua vastustajien epäluuloja.

Samanaikaisesti tutkimustemme aikoihin syntyi suomalaisten naisten keskuudessa voimakas kansalaisliike synnytyskivun hoidon vaatimiseksi. Minua pyydettiin eri puolille Suomea puhumaan asian puolesta. Synnytyskipuun ei ollut aikaisemmin kiinnitetty juuri huomiota yhteiskunnassa. Mukana kampanjassa oli huomattaviakin naisvaikuttajia. Esimerkiksi Kaari Utrio totesi, että jos miehen hampaat on kipeä tai poistetaan, saa hän puudutuksen, mutta naista ei auteta synnytyskivuissa.

Vaadittiin anestesia-erikoisten virkoja synnytysosastoihin. Monia lähetystöjä kävi lääkintöhallituksen ja muiden instanssien luona esittämässä virkojen perustamista, mutta aina ohi meni muun muassa sydän-kirurgia.

Taistelu jatkui. Lopulta minua alettiin pyytää eduskuntavaalien ehdokkaaksi vuoden 1983 vaaleihin. Aluksi kieltäydyin, mutta kun lähetystöjä eri puolelta ja eri puolueista aina vain tuli pyytämään, lupauduin kokoomuksen ehdokkaaksi. Ajattelin, että eihän ehdokkuus vielä mitään tarkoita tai takaa. Tulin kuitenkin valituksi suurella äänimäärällä (noin 7 700 ääntä) Oulun vaalipiiristä.

Heti ensimmäisenä edustajavuotena vuonna 1983 tein aloitteen synnytyskivun hoitoon tarvittavien anestesia-erikoisten viroista. Aloitteeseen yhtyi runsaasti etenkin naisedustajia yli puoluerajojen. Aloite tuli hyväksytyksi vuoden 1984 budjettiin. Tästä alkoi synnytys-analgesian voittokulku ja leviäminen Suomessa.”

Muiden lisäämänä: Kaikkiin Suomen yliopistosairaaloihin perustettiin anestesia-erikoisten virat nimenomaan obstetrin toiminnan laadun varmistamiseksi vuonna 1985. Poliitikka vei aktiivisen naisen mennessään: Riitta Jouppila toimi kansanedustajana 12 vuotta ja vuodesta 1995 EU-parlamentissa ensimmäisten 16 suomalaisen mepin joukossa. Molemmissa tehtävissä hän toimi aktiivisesti muun muassa naisten aseman ja perhepolitiikan sekä tutkimus- ja koulutuspolitiikan hyväksi.

Riitta Jouppila nimettiin professoriksi Oulun yliopistolliseen sairaalaan vuonna 1998. Hänelle myönnettiin ensimmäinen Duodecim-seuran Laimi Leidenius -palkinto vuonna 2009. ■

Riitta Jouppila ja SAY:n puheenjohtaja
Matti Reinikainen. Kuva Maija Kaukonen.

